רשימה ביומן יגור (25.4.51) שנכתבה ליום ה-30 למותו של סבא זוסיה קנטור

ר' זוסיה קנטור ז"ל

תגים לדמותו:

כשלוש-עשרה שנה התהלך איתנו ר' זוסיה קנטור ז"ל, אביו של חברנו שלמה קנטור י"ל. לפני שנתיים עבר לגור אצל בנו בכפר-חיים, ומשם אל בתו בקרית-ענבים, מקום שם נפטר והובא לקבורה בח' אדר ב' תשי"א.

סבא קנטור הפליא את הכל ברוב ידיעותיו בתורה, חכמה ומלאכת-מחשבת. גמר סמינר למורים באודסה ואת ביה"ס לאמנות (ציור וכיור) באותה עיר.

עסק כל ימיו בהוראה והקים תלמידים הרבה. בועידה הציונית המפורסמת במינסק שימש כמזכיר.

גם בימי זקנתו לא נס ליחו והיה מהנה את החברים בחוכמתו, פקחותו ואמרותיו השנונות. לכל דבר קשה בתלמוד, מדרש או זוהר היתה הכתובת סבא קנטור. בן 89 היה במותו.

עם פטירתו של ר' זוסיה קנטור ז"ל תמה ונסתיימה מסכת חיים ארוכה של יהודי משכיל ובר-אוריין.

במשך שנים רבות ראינוהו דורך על אדמת יגור נשען על מקלו; היה מתהלך בחצר ובחדר-האוכל. מדי יום ביומו היה בא לקחת את העיתון, כי עד סוף ימיו היה הסבא מעורה בכל המתרחש בעולם ובעולמנו.

היה משתתף בקביעות בכל החגיגות וימי-ציון שהתקיימו במשק, והיה רגיל לעמוד או לשבת סמוך לבמה; מקשיב ומאזין ומעביר תחת שבט ביקורתו את הטעון ביקורת, ומשבח את הראוי לשבח, כי חונן האיש בעין חדה ובלב נבון של צורבא דרבנן.

התמזגו בו תורה, חכמה ותבונת כפיים כאחד (הצטיין במיוחד באמנות החריטה - בעץ, נחושת וגרפיקה). ראוי היה סבא קנטור לתואר צנא מלא ספרי, שכן בקי היה בתנ"ך ובגת"ים וידע על בוריים כל פסוק ומאמר חז"ל. זיכרונו המופלא עמד לו לעזרה בכל שעת צורך, וכל הפונה אליו בשאלה נענה מיד. ואין צורך לומר שספרות בני דורו - ספרות ההשכלה - היתה לפניו כספר הפתוח.

עקב בערנות אחר עיתונות הארץ, למן עיתון אגודת-ישראל ועד ל"דבר" ו"משמר"; היה מוקיר במיוחד את המוספים הספרותיים של עיתוני ערב-שבת והיה רגיל לבקרם, אם לחיוב ואם לשלילה, כי דרש אחריות וכבוד למילה המודפסת.

בחו"ל עסק ר' זוסיה בהוראה והקים דור תלמידים, מהם אנשי מדע ומחקר דגולים, ועל כך היתה גאוותו כל הימים.

הצימאון להוסיף דעת, להיות מעורה בתוך העניינים המתרחשים יום יום - אלה היו קווים בולטים באופיו של הסבא, שנשתמרו בו עד יומו האחרון. בדיבור אחד: טיפוס של למדן ליטאי מובהק, מתנגד לחסידות, בן דור ההשכלה, ויחד עם זה ציוני נלהב.

ר' זוסיה העלה בכתובים דברי חידוד והומור מהווי היהודי במשכנות ישראל בגולה, אשר נתפרסמו בכתבי-העת של החברה לפולקלור יהודי בארץ. לאות הוקרה על עבודותיו אלה קיבל מהחברה תשורות של ספרים למזכרת.

עם הסתלקותו של הסבא ר' זוסיה עברה מן העולם דמות יהודית מקורית, אשר רק מעטות כמוה נמצאות עדיין בתוכנו, מהדמויות אשר קיפלו בתוכן פרק בתולדות התחיה.

סבא קנטור זכה לראות בשיבת ציון ובתקומת מדינת ישראל - חזון נעוריו התגשם בעודו בחיים.

שלום לעפרו ויהא זכרו ברוך!

[נכתב ע"י ירוחם קרן-צבי]